

Voksenopplæringsforbundet

Oslo, 30. januar 2004

Universitet og høyskoleavdelingen
Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Kommentarer til NOU 2003:25 Ny lov om universiteter og høyskoler
fra Voksenopplæringsforbundet.

I Generelle kommentarer

Voksenopplæringsforbundet er fellesorgan for studieforbundene. Studieforbundene har lang erfaring i å samarbeide med universitet og høyskoler om tilrettelegging av utdanning på høgre nivå. Tilbudene har ofte vært desentraliserte og tilrettelagt som videreutdanning når den enkelte eller samfunnet har uttrykt behov for det. Voksenopplæringsforbundet er derfor opptatt av at universitet- og høyskoleutdanning fortsatt skal være så åpen, fleksibel og tilgjengelig som mulig for befolkningen og spesielt den voksne. Det tror vi vil styrke den totale kompetansen i Norge.

Voksenopplæringsforbundet støtter derfor forslaget til mindretallet om at institusjonene skal forvaltes som statlige forvaltningsorgan. Norsk forskning og utdanning skal være et nasjonalt ansvar. Voksenopplæringsforbundet mener at utdanning skal være et fellesgode og grunnlaget for et godt fungerende samfunn der alle skal ha en mulighet til ny kompetanse uansett økonomi. Vi tror ikke at frittstående institusjoner med profitt som en uunngåelig drivkraft fullt ut kan ivareta et slikt ansvar.

Vi er glad for at det etableres en felles lov for statlige og private høyere utdanningsinstitusjoner, spesielt med tanke på kvalitetssikring av studiene og studentenes rettigheter. I denne sammenheng mener vi at det også er viktig å ta livslang læring på alvor og gjøre studier økonomisk tilgjengelige også for voksne som benytter desentraliserte og tilrettelagte tilbud.

II Voksenopplæringsforbundet har følgende kommentarer til enkelte lovbestemmelser

Krav for opptak til høgre utdanning (§2-5)

Vi ønsker å markere vår støtte til muligheten for å bli tatt opp til et studium på grunnlag av realkompetanse. Det er nødvendig at vurderingen oppleves så lik som mulig for de studentene som søker på dette grunnlaget, derfor må det utarbeides like kriterier som er felles for alle institusjoner. Studentene bør også få en felles ankeinstans. Disse funksjonene mener vi bør legges til en nøytral instans som for eks. NOKUT.

Rett til å gå opp til eksamen eller likestilt evaluering (§2-9)

Retten til å få prøvet sine kunnskaper er en rett som er fleksibel og demokratisk. Dette prinsippet er også nedfelt i voksenopplæringsloven. I et samfunn som legger vekt på ny kompetanse og fleksible utdanningsveier blir muligheten for å få prøvet kunnskapen man mener å besitte viktig for prinsippet om utjevning og likhet. Dersom dette blir svært kostbart og vanskelig tilgjengelig, fører det nettopp til at fleksibiliteten og mangfoldet innskrenkes. Det bør utarbeides felles retningslinjer for privatister slik at de sikres sine rettigheter, får lik behandling og økonomiske muligheter til å prøve sine kunnskaper.

Utdanningsplan (§3-2)

Voksne er ofte deltidsstudenter derfor er det bra at utdanningsplaner først kreves når studiet gir mer enn 60 studiepoeng. Dette bør selvsagt samkjøres med statens lånekasse slik at det også er mulig å få finansiert studier under 60 studiepoeng.

Egenbetaling (§7-1)

Utdanning bør være en mulighet for alle. I dagens samfunn er det nødvendig å skaffe seg ny kompetanse hele livet. Både for voksne som tar sin første utdanning på høyere nivå og de som ønsker seg etter- og videreutdanning, må tilbudene gjøres så tilgjengelig som mulig også økonomisk. Vi tror at egenbetaling her lett kan bli en "melkeku" for institusjoner med krav om inntjening.

Voksenopplæringsforbundet støtter mindretallet som mener at muligheten for egenbetaling må ses i sammenheng med statlig støtte. Dersom staten finansierer deler av en utdanningsvirksomhet, skal heller ikke institusjonen kunne utnytte muligheten til økonomisk gevinst. Mindretallet mener at statlige utdanningsinstitusjoner bare kan kreve egenbetaling av studenter for etter- og videreutdanning. Dette tolkes i den betydning at grunnutdanning skal være gratis og tilgjengelig for alle. Det er bra. Vi viser likevel til argumentet om at det er betydelige behov for kompetanseheving i samfunnet og at mulighetene for å tilegne seg nye kunnskaper er viktig for den enkelte, men like viktig for samfunnet. Derfor bør egenbetaling for etter- og videreutdanning også reguleres på nasjonalt nivå.

III Eventuelt

Studieforbundene har siden 80-tallet samarbeidet med universitet- og høyskoler om desentraliserte tilbud på høyere nivå. Målet var og er å gjøre universitets og høyskoleutdanning tilgjengelig for voksne mennesket som har for behov for utdanning der de bor. Samarbeidet har for eksempel gitt tusenvis av lærere mulighet til å tilegne seg ny kompetanse i pakt med tidens krav. Etter hvert har også samarbeidet gitt mulighet til å utvikle nye fagområder med grunnlag i den kompetansen og erfaringen studieforbundene representerer. Det kan f. eks. gjelde tradisjoner, kompetanse knyttet til interesseorganisasjonene og bruk av nettverk.

Dette samarbeidet er ikke nevnt i denne utredningen, men vi vil likevel kommentere det med håp om at studieforbundenes lokale kompetanse fortsatt skal være en ressurs for universitet og høyskoler – og for den enkelte utdannings søker.

Vennlig hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Ellen Stavlund
Ass. generalsekretær